

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 59361-08-20 פלוני ו-25 אח' נ' ארגון החמאס

כפני כב' הרשם, השופט אילן סלע

פלוני ו-25 אח'

הנתבעים

ע"י ב"כ עוה"ד ניצנה דרשן-לייטנר, אברהם משה סגל ואברהם גז

נגד

1. ארגון חמאס

2. חוסאם עלי חסן קוואסמה

3. עזבון מרוואן סעדי עבד אלעפו קוואסמה

4. עזבון עאמר עומר עבד אלקאדר אבו עיישה

הנתבעים

פסק דין – נתבעים 1 ו-2

1

2

3

פסק דין זה ניתן בהעדר הגנה מטעם נתבעים 1 ו-2 (להלן: "הנתבעים").

4

1. כתב התביעה הוגש בעקבות אירוע חטיפתם ורציחתם של שלושת הנערים גיל-גד שער,

נפתלי פרנקל ואייל יפרח ז"ל, שארע ביום ט"ו סיון תשע"ד, 12.06.14. שלושת הנערים נחטפו

7

ונרצחו על ידי מחבלים מארגון חמאס (נתבע 1).

8

2. בליל ה-12 ביוני 2014, נהגו המחבלים מרוואן קוואסמה ועאמר אבו עיישה ברכב שנגנב

על ידי נתבע 2, כשעליו היו לוחות רישוי ישראליות, בכביש גוש עציון בחיפוש אחר אזרחים

11

ישראלים לשם חטיפתם. המחבלים היו מצוידים בכלי נשק.

12

3. באותה עת המתינו שלושת הנערים בתחנת אוטובוס בצומת אלון שבות בניסיון לתפוס

טרמפ לחזור לבתיהם מהשיבות בהן למדו. סמוך לשעה 22:00 הגיעו המחבלים ברכב הגנוב, העלו

15

את הנערים לרכב כשהם מבטיחים להם להביאם למחוז חפצם. ואולם, במקום להמשיך לכיוון מרכז

16

הארץ, עשו המחבלים סיבוב פרסה והחלו בנסיעה לכיוון חברון כשהם מודיעים לנערים שהם

17

נחטפו. הנערים התנגדו לחטיפה. גיל-עד הצליח לחייג למשטרה מבלי שהחוטפים הבחינו בכך

18

ולחש בשיחה "חטפו אותי". זמן קצר לאחר מכן, הורו המחבלים לנערים להוריד את ראשיהם וירו

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 59361-08-20 פלוני ו-25 אח' נ' ארגון החמאס

- 1 בהם למוות. המחבלים העבירו את גופות הנערים לרכב אחר אותו הכינו מבעוד מועד, הציתו את
2 הרכב ששימש לחטיפה כשבתוכו חפציהם האישיים של הנערים. את גופות הנערים הסתירו
3 המחבלים בשדה השייך לנתבע 2. נתבע 2 סייע לשני המחבלים הרוצחים להתחבא במקום מסתור
4 ודאג להם למזון ולשתייה.
- 5
- 6 4. למחרת בבוקר, החלו כוחות הביטחון במבצע "שובו אחים" לחיפוש הנערים הנעדרים. אל
7 כוחות אלו הצטרפו אלפי מתנדבים שעסקו במלאכת החיפוש במשך 18 ימים. בחלוף 18 ימים, ביום
8 30.06.14 נמצאו גופותיהם של הנערים מתחת לגל אבנים עליו הונחו שיחים בחלקת האדמה
9 שבבעלות נתבע 2.
- 10
- 11 5. בחלוף 5 ימים נתפס נתבע 2 על ידי כוחות הביטחון, והוא הודה בחקירתו כי הוא זה שעמד
12 מאחורי החטיפה והרצח לאחר שהוכשר לכך על ידי ארגון חמאס. ביום 6.01.15 הרשיע בית המשפט
13 הצבאי ביהודה את נתבע 2 בחטיפה וברצח וגזר עליו שלושה מאסרי עולם.
- 14
- 15 6. ביום 23.09.14 נמצאו המחבלים שחטפו ורצחו את הנערים במרתף נגרייה בחברון, ובמהלך
16 חילופי אש בינם לבין כוחות הבטחון, נהרגו המחבלים. נתבעים 3 ו-4 הם עיזבונוותיהם של
17 המחבלים מרוואן קוואסמה ועאמר אבו עיישה.
- 18
- 19 7. ביום 20.08.14 הודיע צאלח מוחמד אלעארורי, פעיל בכיר של החמאס, וחבר הלשכה
20 המדינית שלו, בשם בכיר ארגון החמאס ח'אלד משעל, כי גדודי עז-א-דין אל-קאסם הם האחראים
21 לחטיפת הנערים ורציחתם.
- 22
- 23 8. התובעים הם בני משפחותיהם של שלושת הנערים. תובעים 1 ו-2 הם הוריו של גיל-עד
24 מיכאל ז"ל ותובעים 3-8 הם אחיו ועזבונו. תובעים 9 ו-10 הם הוריו של אייל ז"ל ותובעים 11-17
25 הם אחיו ועזבונו. תובעים 18 ו-19 הם הוריו של יעקב נפתלי ז"ל ותובעים 20-26 הם אחיו ועזבונו.
- 26
- 27 9. נטען, כי הנתבעים, במעשיהם ובמחדליהם, הסבו נזקים כבדים לתובעים, והם נושאים
28 באחריות לנזקיהם בשל עוולות התקיפה והפרת חובה חקוקה. התובעים בחרו לתבוע אך את
29 תשלומם של פיצויים עונשיים. הם העמידו את תביעתם על סך של 20,000,000 ₪ לכל תובע, ובסך
30 הכל על סך של 520,000,000 ₪.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 59361-08-20 פלוני ו-25 אח' נ' ארגון החמאס

- 1
- 2 10. ביום 23.09.20 הומצא כתב התביעה לנתבעים 1 ו-2 באמצעות שירות בתי הסוהר. עבור
- 3 נתבע 1 נמסרו המסמכים לידי מחמד חסן אחמד ערמאן, בכיר בנתבע 1 ששימש באותה עת כיו"ר
- 4 ההנהגה העליונה של אסירי חמאס בבתי הכלא בישראל. מסירה זו לבכיר בארגון מהווה מסירה
- 5 כדין בהיותה המצאה למורשה (ראו: ע"א (מחוזי-י-ם) 3426/09 רייזל נ' ארגון הג'יהאד האיסלאמי
- 6 (פורסם בנבו, 3.01.10)), ובשים לב לחוות דעתו של מר אריה דן שפיצן מיום 25.02.19 אשר קבע
- 7 כי מחמד ערמאן הינו בכיר בתנועת חמאס העומד בראש גוף רשמי של התנועה שבינו ובין הנהגת
- 8 תנועת החמאס מתקיים קשר הדדי רציף ואינטנסיבי, כך שמסמכים משפטיים שיגיעו לידי
- 9 וממוענים לתנועת החמאס תמצא, בוודאות, את דרכן להנהגת התנועה.
- 10
- 11 11. לנתבע 2, מפקד ויוזם חוליית החטיפה והרצח, נמסכו המסמכים ישירות.
- 12
- 13 12. לאחר שהנתבעים לא התגוננו במועד, נתבקש ליתן פסק דין בהעדר הגנה. ואכן, משעה
- 14 שהנתבעים לא התגוננו, אני קובע את חבותם לפיצוי התובעים.
- 15
- 16 13. בכל הנוגע לגובה הפיצויים העונשיים שיש לפסוק, הרי שכפי שנקבע לאחרונה בפסק הדין
- 17 בע"א 71/18 הרשות הפלסטינית נ' יורשי המנוחה שרון בן שלום (פורסם בנבו, 10.03.21): "התובע
- 18 פיצויים עונשיים עקב היחשפותו לנזק שהוסב לניזוק ישיר, נדרש להוכיח תחילה כי הוא עומד בכל
- 19 ארבעת תנאיה של הלכת אלסוחה (רע"א 444/87 אלסוחה נ' עזבון המנוח דוד דהאן ז"ל, פ"ד מד(1)
- 20 397 (1990)), לרבות התנאי הרביעי אשר הוכחתו מחייבת הגשת חוות דעת רפואית באשר ל"נכות
- 21 נפשית ממשית וניכרת אשר נגרמה עקב החשיפה לנזקו של הניזוק הישיר". אלמלא הוכחה זו, הלה
- 22 לא ייחשב כלל כ"ניזוק" הזכאי לקבלת פיצויים נזיקיים, וממילא אף לא יזכה לתשלום פיצויים
- 23 עונשיים" (פיסקה 121 לפסק הדין).
- 24
- 25 14. משכך, בהחלטה מיום 11.07.21, הפנית את תשומת לבו של ב"כ התובעים למצב דברים
- 26 זה, וניתנה לו ההזדמנות להגיש חוות דעת מטעם הנתבעים שהינם "ניזוקים משניים". ואולם, הוא
- 27 בחר שלא להגיש חוות דעת. חרף זאת, הוא הגיש את עמדתו, פרושה על פני 16 עמודים (אגב, ללא
- 28 כל הצדקה, ובניגוד לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: "התקנות")). במסגרתה
- 29 העלה שתי טענות. בשנייה, הוא פנה לבית המשפט לסטות מההלכה שנקבעה בעניין בן שלום.
- 30 למותר לציין, כי הסטייה המבוקשת מנוגדת ליסודות המשפט, לפיהן "הלכה שנפסקה בבית המשפט

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 59361-08-20 פלוני ו-25 אח' נ' ארגון החמאס

1 העליון מחייבת כל בית משפט... " (סעיף 20 (ב) לחוק יסוד: השפיטה). ב"כ התובעים מודע היטב
2 לדין זה, כפי שציין בסעיף 5 להודעתו מיום 22.08.21, ולא היה אפוא מקום להאריך בעניין זה,
3 ולנסות לשכנע את בית המשפט בעניין שממילא אינו בסמכותו. הטענה, עליה לא יכול להיות חולק,
4 כי "הניזוקים 'המשניים' הם ניזוקים שדבר נזקם האיום והנורא יצא בכל העולם", אין בה כדי לשנות
5 מהתוצאה האמורה.

6
7 15. בטענתו הראשונה, ציין ב"כ התובעים כי מאחר ומדובר בבקשה למתן פסק דין בהעדר
8 הגנה, הרי שבהינתן השיטה האדוורסרית שהיא שיטת המשפט שלנו, אין מקום להעלות טענה בדבר
9 העדר חוות דעת, שעה שהנתבעים עצמם לא העלו טענה זו. לדבריו, משבחרו הנתבעים שלא
10 להתגונן, משמעות הדבר שהם למעשה מסכימים לכל רכיבי התביעה, הן לעניין מיהות התובעים
11 והן לעניין גובה הפיצוי העונשי הנתבע.

12
13 16. איני סבור כן. היותה של השיטה המשפטית אדוורסרית אין פירושה כי בית המשפט ישמש
14 "חותמת גומי" לבקשותיו של התובע כל אימת שאין הנתבע מתגונן (ראו: רע"א (מחוזי-ת"א)
15 30410-05-18 דנקנר נ' קן דרור (פורסם בנבו, 10.07.18). בית המשפט אינו מחויב, ולטעמי הוא גם
16 אינו רשאי, להיעתר לבקשה למתן פסק דין בהעדר הגנה, כאשר נראה לבית המשפט כי כתב התביעה
17 אינו מגלה עילה או שהנזק הנתבע הוא מופרז (ראו: ע"א (מחוזי-חי') 1426/05 וייס נ' עיריית קריית
18 אתא (פורסם בנבו, 10.02.08)).

19
20 17. בשל כך, תקנה 130 לתקנות קובעת כי במקרה בו נתבע לא התגונן "רשאי בית המשפט
21 לדרוש מהתובע הוכחה מספקת של התביעה, כולה או מקצתה, או לתת פסק דין על יסוד כתב
22 התביעה בלבד". יצוין, כי בעבר, היה נוסח התקנה (במסגרת תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-
23 1984): נתבע שלא הגיש כתב הגנה תוך המועד שנקבע לכך, יתן (ההדגשה אינה במקור – א.ס) בית
24 המשפט או הרשם פסק דין שלא בפניו על יסוד כתב התביעה בלבד". הסמכות לדרוש מהתובע
25 הוכחה מלאה או חלקית של תביעתו הייתה מסורה לבית המשפט רק בתביעה שלא על סכום קצוב
26 ובית המשפט היה רשאי לדרוש זאת מטעמים מיוחדים שיירשמו. כאמור, הנוסח היה שונה באופן,
27 שהסמכות לדרוש מהתובע הוכחה מספקת של התביעה, מסורה לבית המשפט בכל תביעה שהיא
28 ואין צורך בטעמים מיוחדים לשם כך.

29

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 59361-08-20 פלוני ו-25 אח' נ' ארגון החמאס

18. הנה כי כן, כיום, בניגוד לעבר, בסמכותו של בית המשפט לדרוש הוכחה מספקת של התביעה, גם בתביעה לסכום קצוב, ואין הוא נדרש לטעמים מיוחדים לשם כך. הדבר נכון במקרה זה, שעה שגם בעבר, לפי התקנות הישנות, "בתביעה לסכום כסף לא קצוב הנטייה הרווחת היא שלא להסתפק בטענות כתב-התביעה ולדרוש מן התובע להוכיח את תביעתו כולה או מקצתה" (ע"א 6528/99 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' עמנואל חברה לסחר יבוא, יצור ויצוא עצים, פ"ד נו(4) 817 (2002). ורוא גם: רע"א 8837/15 מוניות קו 51 בע"מ נ' טקסי המרכז בע"מ (פורסם בנבו, 10.04.16); יעקב שקד, סדר הדין האזרחי החדש (מהדורה שנייה, תשפ"א), בעמ' 427).
19. על פניו, התובעים הינם "ניזוקים משניים" ולכן, משלא הוגשה חוות דעת באשר ל"נכות נפשית ממשית וניכרת אשר נגרמה עקב החשיפה לנזקו של הניזוק הישיר", אין מקום לפסוק להם פיצוי עונשי. כאמור, על מנת שהטוען להיותו ניזוק משני יוכר כ"ניזוק" הזכאי לפיצויים, ובכלל זה פיצוי עונשי, עליו לקיים את כל ארבעת התנאים המצטברים שנקבעו בהלכת אלסוחה, "משל היו תנאים אלה הפרוזודור אשר המעבר בו מוביל את התובע אל 'טרקלין הניזוקים'" (פסקה 116 לפסה"ד בע"א 71/18 בעניין בן שלום).
20. דא עקא, שמסקנה זו הייתה נכונה ככל שהיה מדובר בהשפעת רציחתם של שלושת הנערים על בני משפחותיהם. לעניין זה, יש להבחין בין הניזוקים הישירים – קרי: אלה שנפגעו כתוצאה ישירה של מעשה העוולה (מעגל הסיכון הראשוני); לבין הניזוקים העקיפים – המשניים – שנזקם בא בשל שהתוודעו לפגיעה באחר.
21. ואולם, במקרה זה אין מדובר אך ברצח. מדובר בנערים שנחטפו וגורלם לא היה ידוע במשך 18 ימים. בית המשפט הכיר בעבר באפשרות להכיר בתובעים כניזוקים משניים למרות שלא עמדו בתנאי הרביעי (ראו למשל, בהקשר זה: ע"א 754/05 לוי נ' מרכז רפואי שערי צדק, פ"ד סב(2) 218, 244 (2007), שבו נדונה תביעתם של הורים עקב מות עובר). אפשר כי מקרה זה, בו בני משפחותיהם של הנערים, חיו במשך 18 ימים כשהם יודעים שילדיהם נחטפו, ומבלי שהם שמעו מהם דבר, חדשות או אות חיים – בא בגדרי מקרים חריגים אלו. לא ניתן להפריז, במה שעבר על התובעים באותם ימים נוראים. לא ניתן להכיל את שעבר עליהם באותם ימים שהזעקה "הילד איננו ואני אנה אני בא" מלווה אותם בכל רגע ורגע. העובדה כי הנערים נרצחו בסמוך לחטיפתם, והרוצחים העלימו את גורלם הטראגי של הנערים, מלמדת כי אכזריותם כוונה ישירות גם כלפי בני המשפחה, שנותרו בחוסר וודאות במשך תקופה זו. בנסיבות אלו, אני סבור כי ניתן להכיר בתובעים כניזוקים גם ללא

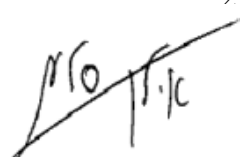

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 59361-08-20 פלוני ו-25 אח' נ' ארגון החמאס

1 חוות דעת אודות נכות נפשית שנגרמה להם. לעניין זה, בוודאי צודק ב"כ התובעים, כי אין מקום
 2 לדרישה זו מקום בו הנתבעים בחרו שלא להתגונן.
 3
 4 22. עם זאת, בכל הנוגע לשיעור הפיצויים, הרי שיש ליתן את הדעת להלכות שנקבעו ביחס
 5 לפיצויים עונשיים במקרים מעין אלו (ראו: ע"א 71/18 בעניין בן שלום; ע"א 2144/13 עזבון מנטין
 6 נ' הרשות הפלסטינאית (פורסם בנבו, 6.12.17). וראו לאחרונה: ת"א (מחוזי-ים) 3367/09 עיזבון
 7 המנוח מיכאל גרדי ז"ל נ' אחמד מוצטפא אחמד שובאני (פורסם בנבו, 1.07.21)). גם בעניין זה, אין
 8 מקום לסטות מההלכות הקבועות באשר לגובה הפיצוי העונשי במקרים אלו, הגם שמדובר במקום
 9 בו הנתבעים לא התגוננו. לצד זאת, גם לעניין שיעור הפיצויים, יש לתת את הדעת לכך שמדובר
 10 באירוע של חטיפה ורצח, כאשר לצד המעשה הנתעב של רציחתם של הנערים, עומדים גם אותם
 11 18 ימים בהם התייסרו התובעים ייסורים קשים משאת של חוסר ידיעה וחוסר וודאות, והם חיו בשל
 12 החשש מהנורא מכל, שילדיהם ואחיהם נרצחו.
 13
 14 בשנים לב לאמור אני פוסק לכל אחד מהעוזבונות של הנערים (תובעים 4, 11 ו-21) סך של 3,000,000
 15 ₪. בנוסף, אני פוסק לכל אחד מהורי הנערים (תובעים 1 ו-2, 9 ו-10 ו-18 ו-19) סך של 2,000,000
 16 ₪, ולכל אחד מהתובעים האחרים סך של 1,000,000 ₪.
 17
 18 בסכומים האמורים, העולים לסך כולל של 38,000,000 ₪, ישאו תובעים 1 ו-2 ביחד ולחוד. בנוסף,
 19 הם ישאו בהוצאות המשפט ושכ"ט עו"ד בסך של 58,000 ₪.
 20

ניתן היום, ט"ז אלול תשפ"א, 24 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.

21

 25 אילן סלע, שופט
 רשם

